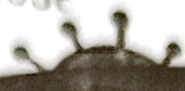
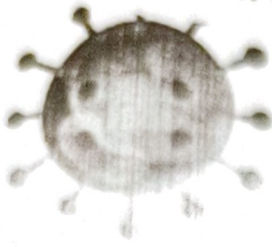

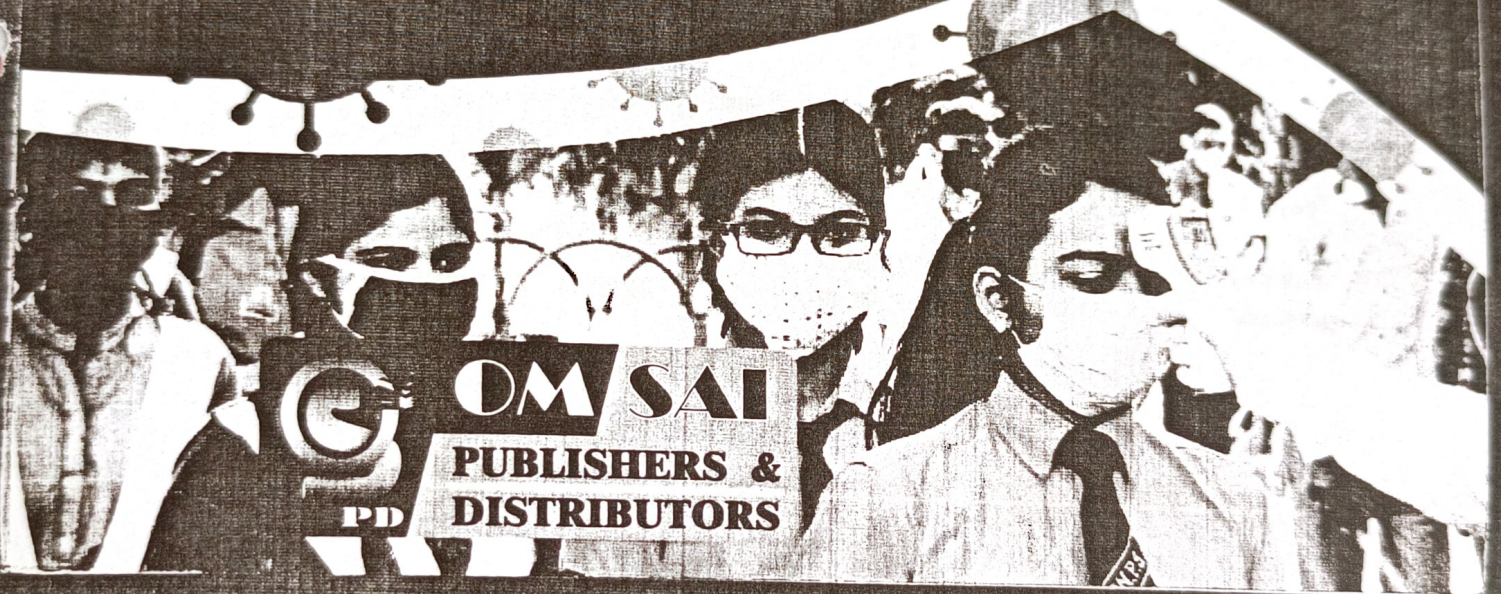
ISBN: 978-81-926813-0-6 000356

भारतातील शिक्षण प्रणालीवर कोविड-१९ चा झालेला परिणाम

डॉ. अनिल म. तिरकर
डॉ. वासुदेव द. गोलाईत

OM SAI
PUBLISHERS &
DISTRIBUTORS

अ.क्र.	पेपर शिर्षक	लेखक	पेज नं.
	मराठी पेपर		
१.	कोरोना काळातील शैक्षणिक विषमता - प्रखर संकट	डॉ. वर्षा गंगणे	१-६
२.	कोविड-१९ मुळे भारताच्या शिक्षण पध्दतीत झालेले बदल	प्रा. डॉ. अमोल स. राऊत	७-११
३.	कोरोना विषाणुमुळे शैक्षणिक क्षेत्रात झालेले बदल व त्याची समर्पकता	प्रा. गणेश बाबुराव दराडे	१२-१७
४.	कोविड-२०१९ चा भारतातील शिक्षणावर परिणाम	प्रा. जया सवाईथूल	१८-२५
५.	भारतीय शैक्षणिक प्रणालीवर कोविड-१९ या महामारीचा परिणाम - एक अभ्यास	प्रा. राजेंद्र घोरपडे	२६-३१
६.	कोरोनाचा शिक्षणावर परिणाम	प्रा. डॉ. नीता तिवारी	३२-३७
७.	भारतातील महाविद्यालयीन शिक्षणासंदर्भात कोविड-१९ चा प्रभाव	प्रा. डॉ. रोमिल कुलभूषण आहले	३८-४७
८.	कोविड-१९ आणि भारतातील दूरस्थ शैक्षणिक प्रणाली	डॉ. गणेश खेकाळे	४८-५१
९.	शिक्षण प्रणालीवर कोविड-१९ चा परिणाम	दत्तात्रय निवृत्ती रावण	५२-५७
१०.	भारतातील शिक्षण प्रणालीवर कोरोना वाइरसचा प्रभाव	शरद कुलट	५८-६६
११.	भारतातील शिक्षण प्रणालीवर कोविड-१९ चे परिणाम	डॉ. गामा मुकुंदराव सेलोकर	६७-७५
१२.	कोविड-१९ कालीन आभासी शिक्षणाचे मृगजळ	आशिष जयराम मुठे	७६-७९
१३.	कोरोना व्हायरस मुळे प्रभावीत झालेले शैक्षणिक क्षेत्र - एक चिंतन	प्रा. डॉ. विनोद बा. चव्हाण (वाणिज्य विभाग)	८०-८४
१४.	आभासी शिक्षण पध्दती विषयी समज- गैरसमज	डॉ. नितीन ज्ञानदेव चौधरी	८५-९१
१५.	कोविड-१९ चे शिक्षण प्रणालीवर झालेले परिणाम	स्मिता रामेश्वर देवर	९२-९८
१६.	कोरोनाचा भारतीय शिक्षण क्षेत्रावर झालेला परिणाम	डॉ. यशवंत राऊत	९९-१०१
१७.	कोविड-१९ व उच्च शिक्षण	प्रा. डॉ. चारुशिला राजेश्वर रूमाले	१०२-१०७
१८.	भारताच्या शिक्षण व्यवस्थेवर कोविड-१९ चा प्रभाव	प्रा. डॉ. स्वाती दीपक दामोदरे	१०८-११४

000358

भारतातील महाविद्यालयीन शिक्षणासंदर्भात कोविड -१९ चा प्रभाव

प्रा.डॉ.रोनिल कुलभूषण आहले

सहायक प्राध्यापक,
डॉ. एच. एन. सिन्हा आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज,
पातूर जि.अकोला

Abstract:

सर्वत्र (साथीचा रोग) COVID-19 चा प्रभाव जगभरातील प्रत्येक क्षेत्रात दिसून येतो. भारत आणि जगाच्या शिक्षण क्षेत्रांचा वाईट परिणाम झाला आहे. यामुळे वर्ल्ड वाइड लॉकडाऊन लागू केले आहे. विद्यार्थ्यांच्या जीवनावर खूप वाईट परिणाम घडवित आहे. सुमारे २ कोटी शिकणारे पुढे जाण्यास थांबले, शाळा / महाविद्यालये आणि सर्व शैक्षणिक क्रिया भारतात थांबल्या. कोविड -19 च्या उद्रेकाने आम्हाला शिकवले की बदल अटळ आहे. यापूर्वी शैक्षणिक संस्थांनी तंत्रज्ञानासह पीआर टर्मफॉर्मची वाढ होण्यासाठी आणि निवडण्यासाठी उत्प्रेरक म्हणून काम केले आहे, जे यापूर्वी वापरले नव्हते. शिक्षण क्षेत्र वेगवेगळ्या दृष्टिकोनातून संकटातून वाचण्यासाठी लढा देत आहे आणि (साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला धोका दूर करण्यासाठी आव्हाने डिजिटायझिंग. या पेपरमध्ये शासनाने घेतलेल्या काही उपायांवर प्रकाश टाकला आहे. देशात अखंड शिक्षण देण्यासाठी भारत कोविड -19 च्या शिक्षणावरील दोन्ही सकारात्मक आणि नकारात्मक प्रभावांविषयी चर्चा केली गेली आहे आणि साथीच्या परिस्थितीत शैक्षणिक उपक्रम राबविण्यासाठी काही फलदायी सूचना देखील दर्शविल्या आहेत.

Introduction

(साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला कोविड -१ संपूर्ण जगात पसरला आहे आणि मानवी समाजाला सामाजिक अंतर राखण्यास भाग पाडले. तो शैक्षणिक क्षेत्रात लक्षणीय अडथळा आणला आहे जो देशाच्या आर्थिक भविष्याचा निर्धारक. 11 फेब्रुवारी, 2020, जागतिक आरोग्य संघटना (WTO) COVID म्हणून व्हायरसचे अधिकृत नाव प्रस्तावित केले. कोरोनाव्हायरस रोग 2019 साठी परिवर्णी शब्द. हे प्रथम ओळखले गेले, वुहान, 31 डिसेंबर 2019 रोजी चीन कोव्हीडने पहिले मृत्यू हा चीनमधील वुहानमधील 61 वर्षांचा माणूस होता. डब्ल्यूएचओने

कोविड - 19 (साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला म्हणून जाहीर केला. कोविड - 19 (साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला प्रथम रोग 30 जानेवारी 2020 रोजी केरळ राज्यात आणि प्रभावित व्यक्तीचा वुहान, चीन पासून प्रवास इतिहास होता. कोविड - 19 मधील पहिल्या मृत्यूची नोंद भारतात झाली. 12 मार्च 2020. याचा परिणाम 4.5 दशलक्षांपेक्षा जास्त लोकांना झाला आहे.

जगभरात (डब्ल्यूएचओ) युनेस्कोच्या अहवालानुसार ते होते एकूण जगाच्या विद्यार्थीसंख्येच्या 90% पेक्षा जास्त लोकांवर परिणाम झाला एप्रिल २०२० च्या मध्यात आता घटून जवळपास 67% जून २०२० दरम्यान. सीओव्हीआय - च्या कोविड 19 उद्रेकाचा जास्त परिणाम झाला आहे, १२० कोटीपेक्षा जास्त विद्यार्थी आणि युवक-युवती. मध्ये भारत, 32 कोटीहून अधिक विद्यार्थ्यांना याचा परिणाम झाला आहे विविध निर्बंध आणि यासाठी देशव्यापी लॉकडाउन कोविड -19. युनेस्कोच्या अहवालानुसार सुमारे 14 कोटी प्राथमिक आणि 13 कोटी माध्यमिक विद्यार्थ्यांना याचा परिणाम झाला आहे, भारतातील दोन मुख्यत्वे बाधित पातळी आहेत.

कोरोना विषाणूची साथीची स्थिती पाहिल्यानंतर डब्ल्यूएचओ प्रथम प्रतिबंध म्हणून सामाजिक अंतर राखण्याचा सल्ला दिला पाऊल. तर, प्रत्येक देशाने यावर लॉकडाउनची कारवाई सुरु केली दूषित लोकांना वेगळे करा. शिक्षण शाळा, महाविद्यालये आणि विद्यापीठे यांचा समावेश आहे. वर्ग निलंबित आणि शाळा, महाविद्यालयांच्या सर्व परीक्षा आणि प्रवेश चाचण्यांसह विद्यापीठे पुढे ढकलण्यात आली अनिश्चित काळासाठी. अशा प्रकारे, लॉकडाउनने त्यांचे वेळापत्रक नष्ट केले प्रत्येक विद्यार्थी जरी ती एक अपवादात्मक परिस्थिती आहे शिक्षणाचा इतिहास, कोविड कठोर वर्गातील अध्यापनातून बाहेर पडण्याची संधी डिजिटल मॉडेलच्या नवीन युगाचे मॉडेल. लॉकडाऊनने बऱ्याच शैक्षणिक संस्थांना भाग पाडले आहे त्यांचे वर्ग, परीक्षा, इंटरनॅशनल इ. आणि रद्द करा ऑनलाइन मोड निवडा. सुरुवातीला, शिक्षक आणि विद्यार्थी बरेच गोंधळलेले होते आणि कसे ते समजले नाही सकतीच्या या अचानक आलेल्या संकटाच्या परिस्थितीचा सामना करा शैक्षणिक उपक्रम बंद. पण नंतर सर्व लक्षात आले लॉकडाउनने व्यवस्थापित करण्यासाठी बरेच धडे शिकविले आहेत. अशा साथीच्या रोगांचा उदय. अशा प्रकारे, कोविड शैक्षणिक अनेक आव्हाने आणि संधी निर्माण संस्था त्यांच्या टी मजबूत करण्यासाठी पायाभूत सुविधा (प्रवत, 2020 अ) लॉकडाउनने त्यांना शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांनी त्यांचे आशेचे किरण सुरु ठेवलेऑनलाइन शैक्षणिक उपक्रम शिक्षक नियुक्त केले विद्यार्थ्यांमार्फत इंटरनेट, व्याख्यानमालेद्वारे कार्य करा. झूम, गूगल

सारख्या भिन्न अप्सचा वापर करून व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंग मीट, फेसबुक, यूट्यूब आणि स्काईप इ. तेथे व्हॉट्सअॅप आहेत. पालक, शिक्षक, विद्यार्थी आणि पालकांचे गट प्रेमळ संप्रेषण ज्याद्वारे ते नेहमी असतात या ई-माध्यमातून त्यांच्या अडचणी सामायिक करण्यासाठी स्पर्श करा. चीनसारखा देश आत मध्ये जो बऱ्यापैकी सराव करतो केंद्रीकरण प्रणाली, डिजिटल शिक्षणात बदल असू शकतात सोपे. अगदी यू.एस.ए. सारख्या देशातही काही लो-पे आहेत जे विद्यार्थी ब्रॉड बँडकडे जात नाहीत आणि असमर्थ आहेत संगणकीकृत शिक्षण व्यवस्था वापरा (परदेशातील जीवनाचा अभ्यास करा). अशीच परिस्थिती आहे जी भारताची आहे जिथे नाही प्रत्येक विद्यार्थी हाय-स्पीड इंटरनेटसह सुसज्ज आहे आणि डिजिटल गॅझेट आणि या दुःखाच्या ओळीसह आहेत. असंख्य भारतातील प्रगत शैक्षणिक संस्था देखील नाहीत याचा सामना करण्यासाठी आता डिजिटल सुविधांनी सुसज्ज ऑनलाईन सेट अप पारंपारिक शिक्षण अचानक बदल शिक्षण प्रणाली.

एमएचआरडीचे डिजिटल उपक्रम दुय्यम म्हणून कोविड -19 दरम्यान उच्च शिक्षण खालील प्रमाणे सूचीबद्ध आहे:

• दीक्षा पोर्टल-

विद्यार्थ्यांसाठी ई-लर्निंग सामग्री आहे, शिक्षक आणि पालक अभ्यासक्रमाशी जोडलेले, व्हिडिओ धडे, वर्कशीट, पाठ्यपुस्तके आणि सह आकलन. त्याच्या राष्ट्रीय मंडळांच्या मार्गदर्शनाखाली शिक्षण (सीबीएसई) आणि एनसीईआरटी, सामग्री आहे अध्यापन करणार्या 250 हून अधिक शिक्षकांनी तयार केलेले एकाधिक भाषा. अॅप ऑफलाइन वापरण्यासाठी उपलब्ध आहे. वर्ग 1 ते 12 पर्यंत 80,000 पेक्षा जास्त ई-पुस्तके आहेत सीबीएसई, एनसीईआरटी यांनी एकाधिक भाषांमध्ये तयार केले आहे. द क्यूआर कोडद्वारे सामग्री देखील पाहिली जाऊ शकतात पाठ्यपुस्तके. अॅप आयओएस वरून डाउनलोड केले जाऊ शकतात गूगल प्ले स्टोअर. वेबसाइट: <https://diksha.gov.in> किंवा <https://seshaqun.gov.in/shaqun>

• ई-पाठशाला -

हे एनसीईआरटीचे एक ई-लर्निंग अॅप आहे अनेक भाषांमध्ये 1 ते 12 वर्ग. अनुप्रयोग घरे पुस्तके, व्हिडिओ, ऑडिओ इ. विद्यार्थी, शिक्षक यांच्या उद्देशाने आणि हिंदीसह अनेक भाषांमध्ये पालक, उर्दू आणि इंग्रजी. या वेब पोर्टलमध्ये एनसीईआरटी आहे 1886 ऑडिओ, 2000 व्हिडिओ, 696 ई-बुकस आणि 504 वेगवेगळ्या वर्ग 1 ते 12 साठी पुस्तके फिलप भाषा. मोबाइल अॅप्स उपलब्ध आहेत. संकेतस्थळ: <http://epathshala.Nic.in> किंवा <http://epathshala.gov.in>.

• मुक्त शैक्षणिक संसाधनांचे राष्ट्रीय भंडार-

(एनआरओईआर) पोर्टल यासाठी बऱ्याच संसाधने प्रदान करते यासह एकाधिक भाषांमध्ये विद्यार्थी आणि शिक्षक होस्टसह पुस्तके, परस्परसंवादी मॉड्यूल आणि व्हिडिओ स्टॅम-आधारित गेमचे वर सामग्री मॅप केली आहे संरेखित स्रोतांसह, वर्ग १-११ चे अभ्यासक्रम शिक्षकांसाठी. यात 401 सह एकूण 14527 फायली आहेत संग्रह, 2779 दस्तऐवज, 1345 परस्पर, 1664 वेगवेगळे ऑडिओ, 2586 प्रतिमा आणि 6153 व्हिडिओ भाषा. वेबसाइट: <http://nroer.gov.in/welcome>

उच्च शिक्षण-

• स्वयम- हे राष्ट्रीय ऑनलाइन शिक्षण मंच आहे दोन्ही प्रशांतेचे (9 ते 12 इयत्ता) असलेले 1900 कोर्स होस्ट करित आहेत (12) आणि उच्च शिक्षण (पदवीधर, पदव्युत्तर) प्रोग्राम) अभियांत्रिकीसह सर्व विषयांमध्ये, मानविकी आणि सामाजिक विज्ञान, कायदा आणि व्यवस्थापन अभ्यासक्रम. वैशिष्ट्य म्हणजे ते एकत्रीत आहे

• स्वयं प्रभा- यांच्याकडे 32 डीटीएच टीव्ही चॅनेल्स आहेत शैक्षणिक सामग्रीचे 24 x 7 आधारावर प्रसारण करणे. या चॅनेल देशभरात पाहण्यासाठी उपलब्ध आहेत डीडी फ्री डिश सेट टॉप बॉक्स आणि आन्टीना वापरून. द चॅनेल वेळापत्रक आणि इतर तपशील मध्ये उपलब्ध आहेत पोर्टल या वाहिन्यांमध्ये शालेय शिक्षणाचा समावेश आहे (इयत्ता 9 ते 12) आणि उच्च शिक्षण (पदवीधर, पदव्युत्तर पदवी, अभियांत्रिकी शाळाबाह्य मुले, कला अभ्यासक्रम आणि शिक्षक प्रशिक्षण) कला, विज्ञान, वाणिज्य, परफॉर्मिंग आर्ट्स, सोशल सायन्स आणि मानविकी विषय, अभियांत्रिकी, तंत्रज्ञान, कायदा, औषध, शेती. संकेतस्थळ: <https://swayamprabha.gov.in/>

• ई-पीजी पाठशाला - पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी आहे. पदव्युत्तर विद्यार्थी ई-बुकसाठी या व्यासपीठावर प्रवेश करू शकतात, या दरम्यान ऑनलाइन अभ्यासक्रम आणि अभ्यास साहित्य लॉकडाउन कालावधी या व्यासपीठाचे महत्त्व आहे जे विद्यार्थी या सुविधांशिवाय प्रवेश करू शकतात दिवसभर इंटरनेट. संकेतस्थळ: <https://epgp.inflibnet.ac.in/>

• कोविड -19 चा शिक्षणावर सकारात्मक परिणाम-

कोविड -19 चा उद्रेक झाल्याने बऱ्याच नकारात्मकता निर्माण झाल्या आहेत शिक्षण, भारतातील शैक्षणिक संस्थांवर होणारे परिणाम आम्हांने स्वीकारली आणि देण्याचा प्रयत्न केला (साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला दरम्यान विद्यार्थ्यांना अखंड आधार सेवा.

भारतीय शिक्षण प्रणालीला परिवर्तनाची संधी मिळाली. कार्यात्मक प्रणालीपासून नवीन युगापर्यंत
 • सकारात्मक परिणाम म्हणून विचारात घ्या-

मिश्रित शिक्षणाकडे जा: कोविड -19 वितरीत करण्यासाठी डिजिटल तंत्रज्ञानाचा वेगवान
 अवलंबन शिक्षण. शैक्षणिक संस्था त्या दिशेने सरकारी शिक्षणाची मिश्रित पद्धत हे सर्व
 शिक्षकांना आणि प्रोत्साहित करते विद्यार्थी अधिक तंत्रज्ञानाचे जाणकार बनतात. हे नवीन मार्ग
 वितरण आणि शिक्षणाचे मूल्यांकन मोठ्या प्रमाणात उघडले ज्या क्षेत्रातील मोठ्या परिवर्तनाची
 संधी अभ्यासक्रम विकास आणि अध्यापन.

• लर्निंग मॅनेजमेंट सिस्टमचा वापर वाढणे:

वापरा शैक्षणिक संस्थांकडून शिक्षण व्यवस्थापन प्रणाली एक मोठी मागणी बनली. हे
 एक उत्तम संधी उघडली ज्या कंपन्या विकसित होत आहेत आणि वापरण्यासाठी लर्निंग मॅनेजमेंट
 सिस्टम मजबूत करणे शैक्षणिक संस्था (मिस्रा, २०२०) Learning शिक्षण सामग्रीच्या सॉफ्ट
 कॉपीचा वापर वर्धित करा: मध्ये लॉकडाऊन परिस्थितीत विद्यार्थी हे गोळा करण्यास सक्षम नव्हते
 अभ्यास सामग्रीच्या हार्ड प्रती आणि म्हणून बऱ्याच संदर्भासाठी मुलायम प्रती सामग्रीचा वापर
 करणारे विद्यार्थी.

• सहयोगी कामात सुधारणा -

एक नवीन आहे संधी जेथे सहयोगी शिक्षण आणि शिकणे नवीन फॉर्म घेऊ शकतात.
 सहयोग देखील होऊ शकते याचा फायदा घेण्यासाठी जगभरातील प्राध्यापक / शिक्षकांमध्ये
 एकमेकांना (मिस्रा, 2020).

• ऑनलाइन बैठकीत वाढ-

(साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला तयार केला आहे टेलिकॉन्फरन्सिंग,
 व्हर्च्युअल मीटिंग्ज, वेबिनार आणि ई-कॉन्फरन्सिंग संधी वर्धित डिजिटल साक्षरता: (साथीचा रोग)
 सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला परिस्थिती लोकांना डिजिटल तंत्रज्ञान शिकण्यास आणि
 वापरण्यास प्रवृत्त केले आणि परिणामी डिजिटल साक्षरता वाढली.

• सामायिकरणासाठी इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांचा वापर सुधारित केला माहिती:

शिक्षण सामग्री सामायिक केली जाते विद्यार्थी सहजपणे आणि संबंधित प्रश्नांचे

निराकरण करतात ई-मेल, एसएमएस, फोन कॉल आणि ऑनलाइन वापरून व्हाट्सअप किंवा फेसबुक सारखे सामाजिक मीडिया.

• **वर्ल्ड वाइड एक्सपोजर:**

शिक्षक आणि शिकणारे मिळत आहेत सुमारे त्रिशंकडून संवाद साधण्याची संधी जग. विद्यार्थ्यांनी आंतरराष्ट्रीय समुदायाशी जुळवून घेतले.

• **अधिक चांगले वेळ व्यवस्थापन:**

विद्यार्थी व्यवस्थापित करण्यास सक्षम आहेत दरम्यानच्या काळात ऑनलाइन शिक्षणामध्ये त्यांचा कार्यक्षमता अधिक.

• **मुक्त आणि दूरस्थ शिक्षण (ओडीएल) ची मागणी:**

साथीच्या आजारात बहुतेक विद्यार्थी ओडीएल मोडला प्राधान्य दिले कारण ते आत्म-शिक्षणास प्रोत्साहित करते विविध स्रोतांमधून शिकण्याची संधी उपलब्ध करून देणे आणि त्यांच्या गरजेनुसार सानुकूलित शिक्षण.

• **कोविड -19 चा शिक्षणावर नकारात्मक परिणाम**

उद्रेक झाल्याने शिक्षण क्षेत्राला मोठा त्रास झाला आहे COVID-19. त्यावर बऱ्याच नकारात्मक प्रभाव निर्माण झाला आहे

शिक्षण आणि त्यातील काही खाली नमूद केल्याप्रमाणे आहेत:

• **शैक्षणिक क्रिया अडथळा:**

वर्ग केले गेले आहेत निलंबित केले आणि वेगवेगळ्या स्तरावर परीक्षा पुढे ढकलल्या. वेगवेगळ्या मंडळांनी आधीच वार्षिक स्थगिती दिली आहे परीक्षा आणि प्रवेश चाचण्या. प्रवेश प्रक्रिया मिळाली विलंब लॉकडाऊनमध्ये सातत्य राहिल्याने विद्यार्थ्यांना त्रास सहन करावा लागला पूर्ण शैक्षणिक वर्षाच्या सुमारे 3 महिन्यांचे नुकसान 2020-21 जे आणखी खालावत आहे शिक्षण आणि विद्यार्थी म्हणून सातत्य परिस्थिती पुन्हा शाळा सुरू करण्यात खूप अडचणी येऊ शकतात.

• **रोजगारावर परिणाम:**

बहुतेक भरती मिळाली कोविड -19 विद्यार्थ्यांकरिता प्लेसमेंट मुळे पुढे ढकलले चालू होण्यास विलंब करणा या कंपन्यांसह देखील त्याचा परिणाम होऊ शकतो विद्यार्थ्यांचे बोर्ड.

बेरोजगारीचा दर अपेक्षित आहे. या साथीच्या आजारामुळे वाढली. भारतात, नाही शासकीय भरती क्षेत्र आणि नवीन पदवीधर भीती खाजगी क्षेत्रातील त्यांच्या नोकरीच्या ऑफर मागे घ्या सध्याच्या परिस्थितीमुळे. सेंटर फॉर भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या अंदाजानुसार देखरेख ठेवणे मार्चच्या मध्यात बेरोजगारी 8.4% वरून 23% पर्यंत वाढली एप्रिलच्या सुरुवातीला आणि शहरी बेरोजगारीचा दर 30.9% पर्यंत (एजुकेशनिया.इन.आय.) जेव्हा बेरोजगारी वाढते मग लोक संघर्ष करत असताना शिक्षण हळूहळू कमी होत जाते शिक्षणापेक्षा अन्नासाठी.

• ऑनलाईन शिक्षणासाठी तयार नसलेले शिक्षक / विद्यार्थी-

सर्व शिक्षक / विद्यार्थी चांगले नाहीत किंवा कमीतकमी सर्वच नाहीत त्यापैकी अचानक समोरासमोर या संक्रमणासाठी तयार होते ऑनलाईन शिक्षणास सामोरे जावे लागते. बहुतेक शिक्षक आहेत जसे की व्हिडिओ प्लॅटफॉर्मवर व्याख्याने आयोजित करणे झूम, गूगल भेट इ. जे ऑनलाईन असू शकत नाही कोणत्याही समर्पित ऑनलाईन शिक्षण व्यासपीठाशिवाय शिकणे.

• जागतिक रोजगार संधी कमी -

काही कदाचित इतर देशातील नोकऱ्या गमावतील आणि पास आउट होईल विद्यार्थ्यांना भारताबाहेर नोकरी मिळणार नाही कोविड -19 द्वारे प्रतिबंधित अनेक भारतीय कदाचित परदेशातील नोकऱ्या गमावल्यानंतर ते घरी परत आले आहेत कोविड -19 म्हणूनच, संभाव्यता असलेले नवीन विद्यार्थी नोकरीच्या बाजारात प्रवेश करण्यासाठी लवकरच अडचण येऊ शकते योग्य रोजगार मिळतो. जे अनेक विद्यार्थी आहेत आधीच कॅम्पस मुलाखतींद्वारे नोकऱ्या मिळाल्या नाहीत लॉकडाऊनमुळे त्यांच्या जॉबमध्ये सामील होण्यास सक्षम. भारतीय कोण परदेशात त्यांची नोकरी गमावू शकतात. भारतातील अलीकडील पदवीधरांना भीती वाटते पालकांनी त्यांच्या शिक्षणाची जबाबदारी वाढविली प्रभाग: काही सुशिक्षित पालक मार्गदर्शन करण्यास सक्षम असतात परंतु काही जणांना शिक्षणाची पुरेशी पातळी नसते घरात मुलांना शिकवण्याची गरज आहे.

• शाळा बंद झाल्यामुळे पौष्टिकतेचे नुकसान:

दुपारचे जेवण शासनाचा शालेय भोजन कार्यक्रम आहे भारत जे उत्तम प्रदान करण्यासाठी डिझाइन केलेले आहे देशभरात शालेय वयातील मुलांना पोषण आहार. शाळा बंद केल्यावर त्याचे गंभीर परिणाम आहेत मध्यान्ह भोजन योजना म्हणून विद्यार्थ्यांचे दैनंदिन पोषण तात्पुरते बंद केले गेले आहे. विविध अभ्यास आहेत मिड-डे जेवण देखील एक महत्त्वाचे आहे, याकडे लक्ष वेधले

मध्ये वाढलेल्या नावनोंदणीसाठी घटकांचे योगदान देणे. ।

डिजिटल जगात प्रवेश:

बरेच विद्यार्थी मर्यादित आहेत किंवा इंटरनेट प्रवेश नाही आणि बरेच विद्यार्थी सक्षम होऊ शकणार नाहीत संगणक, लॅपटॉप किंवा मोबाइल फोनचे समर्थन करणे त्यांच्या घरात, ऑनलाइन शिक्षण-शिक्षण एक तयार करू शकते विद्यार्थ्यांमध्ये डिजिटल विभाजन. लॉकडाऊनने धडक दिली आहे भारतातील गरीब विद्यार्थी जेवढे बऱ्याच जण आहेत विविध त्यानुसार ऑनलाइन शिक्षण एक्सप्लोर करण्यात अक्षम अहवाल. अशा प्रकारे ऑनलाईन शिक्षण-शिकण्याची पद्धत (साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला COVID-19 दरम्यान अंतर वाढवू शकते श्रीमंत / गरीब आणि शहरी / ग्रामीण दरम्यान.

जागतिक शिक्षण प्रवेश:

(साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला आहे उच्च शिक्षण क्षेत्रात लक्षणीय व्यत्यय आला. बऱ्याच विद्यार्थ्यांनी नावनोंदणी केली परदेशातील विद्यापीठे, विशेषतः सर्वाधिक नुकसान झालेल्या देशांमध्ये आता त्या देशांना सोडत आहेत आणि जर परिस्थिती असेल कायम, दीर्घकाळापर्यंत, तेथे एक लक्षणीय असेल आंतरराष्ट्रीय उच्च शिक्षणाच्या मागणीत घट

शाळा भरण्यास, महाविद्यालयाच्या फीस उशीर झाला:

दरम्यान या लॉकडाऊनला बहुतेक पालकांचा सामना करावा लागेल बेरोजगारीची परिस्थिती त्यामुळे ते सक्षम नसतील त्या विशिष्ट कालावधीसाठी शुल्क भरा खाजगी साधनं परिणाम.

रचना :

सर्वांनी हे सुनिश्चित करण्यासाठी भारताने सर्जनशील रणनीती विकसित केली पाहिजे शाळा शिकण्याच्या दरम्यान शाश्वत प्रवेश असणे आवश्यक आहे (साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला कोविड -19 भारतीय धोरणांमध्ये समाविष्ट करणे आवश्यक आहे यासह पार्श्वभूमीवरील विविध व्यक्ती दुर्गम विभाग, उपेक्षित आणि अल्पसंख्याक गट प्रभावी परिणाम कमी करण्यासाठी त्वरित उपाययोजना करणे आवश्यक आहे नोकरीच्या क्षेत्रात, इंटर्नशिप प्रोग्राम्स आणि संशोधन प्रकल्प. बऱ्याच ऑनलाईन लर्निंग प्लॅटफॉर्मवर

मल्टिपल ऑफर असतात विविध विषयांवर समान विषयांवर प्रोग्राम प्रमाणपत्रे, कार्यपद्धती आणि मूल्यांकन मापदंड. तर प्रोग्राम्सची गुणवत्ता वेगवेगळी असू शकते ऑनलाइन शिक्षण प्लॅटफॉर्म म्हणून, ची स्थापना गुणवत्ता आश्वासन यंत्रणा आणि गुणवत्ता बॅचमार्क ऑनलाइन शिक्षण कार्यक्रम विकसित करणे आवश्यक आहे आणि भारतातील उच्च शिक्षण संस्था (एचआयआय) द्वारे ऑफर ऑनलाईन शिक्षणाची वेगवान वाढ लक्षात घेऊन प्लॅटफॉर्म जगभरात, भारतीय पारंपारिक ज्ञान चांगले आहे वैज्ञानिक नवकल्पना, मूल्ये आणि फायदे यासाठी ओळखले जाते टिकाऊ तंत्रज्ञान आणि औषधे विकसित करणे आणि वेगवेगळ्या क्षेत्रातील ही ज्ञान प्रणाली असावी सध्याच्या मुख्य प्रवाहात उच्चसह समाकलित शिक्षण प्रणाली. • शासकीय आणि शैक्षणिक संस्थांनी सुरु ठेवण्याची योजना आखली पाहिजे शैक्षणिक क्रियाकलाप सामाजिक अंतर ठेवण्यासाठी. 30-40% विद्यार्थी आणि शिक्षक उपस्थित राहू शकतात सुरु ठेवण्यासाठी दररोज दोन शिफ्टमध्ये शाळा / महाविद्यालये साठी मार्गदर्शक तत्वांचे पालन करून शैक्षणिक क्रियाकलाप COVID-19. सध्याच्या काळात तंत्रज्ञान आणि इंटरनेटचा प्रवेश हा एक आहे तातडीची आवश्यकता तर, डिजिटल क्षमता आणि आवश्यक पायाभूत सुविधा दुर्गम भागात पोहोचणे आवश्यक आहे विद्यार्थ्यांना सुरु ठेवण्यासाठी सर्वात गरीब समुदाय साथीचे रोग दरम्यान त्यांचे शिक्षण. एक गरज आहे इंटरनेट अंतर निश्चित करण्यासाठी आणि खात्री करण्यासाठी सार्वजनिक निधी उपयोजित करा जे विद्यार्थी डिजिटली शिकत आहेत. राज्य सरकारे / खासगी संस्थांनी यायला हवे डिजिटल शिक्षणाच्या या समस्येवर लक्ष देण्याच्या कल्पना. दूरस्थ शिक्षणाशी संबंधित काही महत्त्वपूर्ण समस्या डिजिटलची उपलब्धता आणि प्रवेश यासारख्या धोरणे इंटरनेट कनेक्टिव्हिटीसह डिव्हाइस, सुरक्षित असणे आवश्यक आहे जागा शिकणे, शिक्षकांसाठी क्षमता निर्माण करणे, कुटुंबे आणि विद्यार्थी डिजिटल ऑपरेट करण्यासाठी आणि नॅव्हिगेट करण्यासाठी डिव्हाइसेस आणि अक्षम विद्यार्थ्यांसाठी गुंतवणूकीची धडे योजना आणि इतर उपेक्षित गटांना संबोधित केले पाहिजे सरकार आणि भागधारक.

निष्कर्ष:

कोविड -19 च्या शैक्षणिक क्षेत्रावर खूप परिणाम झाला आहे भारत. जरी याने बरीच आव्हाने निर्माण केली आहेत संधी देखील उत्क्रांत आहेत. भारतीय सरकार आणि भिन्न शिक्षणाच्या भागधारकांनी संभाव्यतेचा शोध लावला ओपन अँड डिस्टन्स लर्निंग (ओडीएल) भिन्न अवलंबुन च्या सध्याच्या संकटाला तोंड देण्यासाठी डिजिटल तंत्रज्ञान COVID-19. भारत शिक्षण घडविण्यासाठी पूर्णपणे सुसज्ज नाही डिजिटल प्लॅटफॉर्मद्वारे देशाच्या कानाकोप ्यात पोहोचू

शकतो इतरांसारखे विशेषाधिकार नसलेल्या विद्यार्थ्यांना याचा त्रास होऊ नये. प्लॅटफॉर्मची मर्यादा निवड. पण विद्यापीठे आणि भारत सरकार अथक प्रयत्न करीत आहे या समस्येचे निराकरण करण्यासाठी उपाय. प्राधान्य पाहिजे यासाठी एक कायदेशीर स्थिती तयार करण्यासाठी डिजिटल तंत्रज्ञानाचा वापर करा भारतातील कोट्यावधी तरुण विद्यार्थी. ही काळाची गरज आहे शैक्षणिक संस्था त्यांचे ज्ञान मजबूत करण्यासाठी आणि माहिती तंत्रज्ञान पायाभूत सुविधांचा सामना करण्यास सज्ज असेल कोविड -19 सारखी परिस्थिती. जरी कोविड -19 चे संकट दीर्घकाळापर्यंत पसरले तरी तेथे एक समस्या आहे. ऑनलाईन जास्तीत जास्त उपयोग करण्यावर त्वरित प्रयत्न करण्याची गरज आहे प्लॅटफॉर्म जेणेकरून विद्यार्थी केवळ त्यांच्या पदवी पूर्ण करू शकणार नाही हे शैक्षणिक वर्ष परंतु भविष्यातील डिजिटलसाठी सज्ज देखील आहे देणार वातावरण. "घरून कार्य" ही संकल्पना आहे प्रसार कमी करण्यासाठी अशा साथीच्या परिस्थितीत जास्त प्रासंगिकता कोविड -19. चा यासाठी सर्जनशील रणनीती भारताने विकसित केली पाहिजे सर्व मुलांना शाश्वत प्रवेश असणे आवश्यक आहे याची खात्री करा (साथीचा रोग) सर्व देशभर (किंवा खंडभर) असलेला COVID-19 दरम्यान शिकणे. भारतीय धोरणे विविध पार्श्वभूमीतील विविध व्यक्तींचा समावेश असणे आवश्यक आहे दुर्गम विभाग, उपेक्षित आणि अल्पसंख्याक गटांसह शिक्षणाच्या प्रभावी वितरणासाठी. ऑनलाईन सराव आहे म्हणून विद्यार्थ्यांना मोठ्या प्रमाणात फायदा होईल, तो सुरु ठेवला पाहिजे लॉकडाउन नंतर. पुढील तपशीलवार सांख्यिकीय अभ्यास असू शकतो कोविड -19 चा शिक्षणावरील परिणाम शोधण्यासाठी हाती घेतले भारताची व्यवस्था.

संदर्भ :

१. युनेस्को. कोविड -19 शैक्षणिक व्यत्यय आणि प्रतिसाद रोजी पुनर्प्राप्त.
२. WHO. डब्ल्यूएचओ कोरोनाव्हायरस रोग (कोविड -19) डॅशबोर्ड.
३. 20 मे 2020 रोजी <https://covid19.who.int/> वरून प्राप्त केले
४. विकिपीडिया कोविड -19
५. https://en.wikipedia.org/wiki/E_शिक्षा_in_India
६. ओडीएलसाठी कोविड -19 इग्नूचा केस स्टडी.

डॉ. अनिल एम. निरकर हे जीवनी तसेच डॉ. कान्हेज अँड कॉमर्स, अकोला येथे येथ्या ११ वर्षांपासून महाय्यक प्राध्यापक या पदावर कार्यरत आहेत. संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती येथील वि. कॉम. तृतीय वर्गाच्या (सेमेस्टर चाच वे सहो) च्या विद्यार्थ्यांसाठी त्यांनी 'Business Environment' आणि 'Economics of Development' ही दोन पुस्तके प्रकाशित केली आहेत. त्यांची राज्य, राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय परिषद आणि वर्चसवरी आणि मंडोशन जर्नल्समध्ये ४० मंडोशन पेपर प्रकाशित झाले असून, ते संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती येथील वाणिज्य व व्यवस्थापन शाखेची संच. ही पर्यवेक्षक आहेत. ते महाविद्यालयीन एन. सी. सी. चीथुग मांवाळत असून, ते असोसिएट एन. सी. सी. अधिकारी (लेफ्टनंट) आहेत. अमरावती एन. सी. सी. गुणने त्यांना वेस्ट एन. सी. सी. ऑफिसर अवार्डने सन २०१८ मध्ये उत्कृष्ट कामगिरीबद्दल सन्मानित केले असून, तुकतेच त्यांना DG NCC Commendation Card, New Delhi या पुरस्काराने गौरविण्यात आले आहे.

डॉ. वासुदेव डी. गोलाईत मध्या एम.ई.एम. कॉलेज, मेहकर, जि. बुलढाणा येथे वाणिज्य व व्यवस्थापन विभागात महाय्यक प्राध्यापक म्हणून कार्यरत आहेत. ते मागील २० वर्षांपासून उच्च शैक्षणिक अध्यापन क्षेत्रात कार्यरत असून त्यांनी चार वर्षे वाणिज्य व व्यवस्थापन विभाग प्रमुख म्हणून काम पाहिले. मद्रा त्यांच्यावर महाविद्यालय आय.क्यू.ए.सी. समन्वयक म्हणून जबाबदारी आहे. अलीकडेच त्यांना संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती वाणिज्य व व्यवस्थापन यामध्ये पी.एच.डी. मार्गदर्शक म्हणून मान्यता मिळाली आहे. तसेच संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठामध्ये 'पोस्ट ग्रॅज्युएट टीचर' मान्यता मिळाली. राज्य, राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय परिषद आणि वर्चसवरीमध्ये जवळपास ४५ शोधनिबंध त्यांनी लिहिले असून नामांकित व युजीसी मंजूर जर्नल्समध्ये मंडोशन पर लेख मुद्रा प्रकाशित केले आहे. बी. कॉम. भाग १ साठी त्यांची "Financial Accounting" (सेमेस्टर -२) आणि बी. कॉम. भाग २ साठी "Company Accounting" (सेमेस्टर-३) आणि बी. कॉम. भाग ३ साठी "Cost Accounting" (सेमेस्टर-५) ही पुस्तके प्रकाशित केली आहे. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी "व्यक्तिमन्व विकास", "कॅमुनिकेशन स्क्रिप्स डेव्हलपमेंट", "इंग्लिश स्पीकिंग", "अभ्यास कसा करावा" या विषयांवर त्यांनी अनेक व्याख्याने दिली आहेत. त्यांनी ऑनलाईन शिकवणीवर ई-मामग्री १४ मॉड्यूल तयार केले आहे. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमन्वांना काळानुरूप आकार देण्याचे त्यांचे लक्ष्य असून त्यांचे यूट्यूव चॅनेल व विविध कार्यक्रमांच्या माध्यमातून त्यांचे उज्वल भविष्य घडविण्यासाठी ते प्रयत्नशील आहेत.

ISBN: 978-81-926813-0-6

Rs. 295/-

ओम साई पब्लिशर्स अँड डिस्ट्रीब्युटर्स
प्लॉट नं. २९, टी. बी. वार्ड च्या मागे, इंदिरा नगर, नागपूर - ४४०००३
मो.: ९९२३६९३५०६, E-mail : ospdnagpur@gmail.com